

SINFDA O'QISH DARSLARINING TARBIYAVIY AHAMIYATI VA VAZIFALARI

G'ofurova Shohsanam Abdunazarovna

*Toshkent Amaliy fanlar Universiteti "Pedagogika" kafedrası katta o'qituvchisi
shoxsanamgafurova1971@gmail.com*

Sinfda o'qish darslari o'quvchilarda savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu darslar o'quvchilarga matnni dekodlash va tushunishni o'rgatibgina qolmay, balki o'qishga bo'lgan muhabbatni, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini va turli manbalardan ma'lumot olish ko'nikmalarini singdiradi. Sinfda o'qish darslarining tarbiyaviy ahamiyati va vazifalari, shuningdek, ba'zi manbalar haqida batafsil ma'lumot:

1. ****Savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirish****: O'qish darslari fonemik idrok, fonetika, ravonlik, so'z boyligi va tushunish kabi fundamental savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarurdir. Strukturaviy darslar orqali o'quvchilar harflarni tanib olishni, so'zlarni dekodlashni va matnlarning ma'nosini tushunishni o'rganadilar.

2. ****Tanqidiy fikrlashni targ'ib qilish****: O'qish darslari matnlardagi ma'lumotlarni tahlil qilish, baholash va sintez qilish orqali o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga jalb qilish imkonini beradi. O'qituvchilar o'quvchilarni bashorat qilishga, savollar berishga va matndagi dalillarga asoslangan xulosalar chiqarishga undaydigan tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin.

3. ****O'qishga muhabbatni tarbiyalash****: O'qish darslari o'quvchilarni turli janrlar, mavzular va mualliflar bilan tanishtirish orqali o'qishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. O'qituvchilar o'quvchilarning adabiyotga qiziqishini uyg'otish uchun ovoz chiqarib o'qish sessiyalari, kitob muhokamalari va mustaqil o'qish vaqtini o'z ichiga olishi mumkin.

4. ****Tushunish strategiyalarini ishlab chiqish****: O'qish darslari umumlashtirish, bashorat qilish, tasavvur qilish va so'roq qilish kabi tushunish strategiyalarini o'rgatishga qaratilishi kerak. Ushbu strategiyalar talabalarga matnni tushunishga, tushunishlarini kuzatishga va kerak bo'lganda tushunishdagi buzilishlarni tuzatishga yordam beradi.

5. ****Differentsial ko'rsatma****: Samarali o'qish darslari o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun farqlashni o'z ichiga oladi. O'qituvchilar ilg'or kitobxonlar uchun boyitish tadbirlarini taklif qilish bilan birga, kurashayotgan o'quvchilarga maqsadli yordam va aralashuvlarni taqdim etishlari kerak.

6. ****Texnologiyalar integratsiyasi****: O'qish darslari o'rganish tajribasini yaxshilash va raqamli matnlar va resurslarning keng doirasiga kirishni ta'minlash uchun texnologiyadan foydalanishi mumkin. O'qituvchilar talabalarni jalb qilish va o'qish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ta'lim ilovalari, onlayn platformalar va multimedia vositalaridan foydalanishlari mumkin.

Bu manbalar sinfda o'qish darslarining tarbiyaviy ahamiyati va vazifalari, shu jumladan dalillarga asoslangan amaliyotlar va samarali o'qitish bo'yicha tavsiyalar to'g'risida har tomonlama tushuncha beradi:

- Manba: Milliy o'qish paneli. (2000). Bolalarni o'qishga o'rgatish: o'qish bo'yicha ilmiy tadqiqot adabiyotlarini dalillarga asoslangan baholash va uning o'qishni o'rgatish uchun ta'siri. [Bola salomatligi va inson taraqqiyoti milliy instituti] dan olindi (<https://www.nichd.nih.gov/sites/default/files/publications/pubs/nrp/Documents/report.pdf>)

- Manba: Ritchhart, R., Church, M., & Morrison, K. (2011). Tafakkurni ko'rinadigan qilish: barcha o'quvchilarning faolligini, tushunishini va mustaqilligini qanday targ'ib qilish kerak. Jossey-Bass.

- Manba: Allington, R. L. (2002). O'n yil davomida namunali boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'rganib, samarali o'qish yo'riqnomasi haqida nimalarni bilib oldim. Phi Delta Kappan, 83 (10), 740-747.

- Manba: Dyuk, N. K. va Pearson, P. D. (2002). O'qishni tushunishni rivojlantirish uchun samarali amaliyotlar. A. E. Farstrup va S. J. Samuels (Tahrirlar) kitoblarida o'qish bo'yicha ko'rsatmalar haqida nima deyish mumkin (3-nashr, 205-242-betlar). Xalqaro kitobxonlik assotsiatsiyasi.

- Manba: Tomlinson, C. A. va Allan, S. D. (2000). Maktablar va sinflarni farqlash uchun etakchilik. ASCD.

- Manba: Reinking, D., & Watkins, J. (2009). Raqamli savodxonlik: ta'riflar, siyosat va standartlar. M. L. Kamil, P. D. Pearson, E. B. Moje va P. P. Afflerbax (Tahrirlar), O'qishni o'rganish bo'yicha qo'llanma, IV jild (575-591-betlar). Routledge.